

РОЗСВІТ

Часопись полонених
громади „Самостійна Україна“.

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна одного примірника 2 ф.)	
На місяць у таборі . . .	20 ф.
„ „ поза табором . . .	30 „
„ півроку в таборі 1 м.	20 ф.
„ „ поза табор. 1 „	80 „
„ рік у таборі . . .	2 „ —
„ „ поза табором 3 „	—

А Д Р Е С А:

Ukrainisches
Sekretariat
in Rastatt (Baden).

(Комітет видавництва).

Видає: Видавництво „Український Рух“.

Виходить два рази на тиждень.

ДО ВСІХ ТОВАРИШІВ

громади „Самостійна Україна“ і всіх товаришів Українців на робітничих командах.

ПРЕЗИДІЯ ГЕНЕРАЛЬНОЇ СТАРШИНИ ЗДОРОВИТЬ УСІХ ЧЛЕНІВ НАШОЇ ГРОМАДИ Й УСІХ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ З ВЕЛИКОДНИМИ СВЯТАМИ.

ПРЕЗИДІЯ ЗНАЄ, ЯК СУМНО Й ТЯЖКО ЗУСТРІЧАТИ ТРЕТІ СВЯТА НА ЧУЖИНІ ДАЛЕКО ВІД СВОГО РІДНОГО КРАЮ, КОЛИ НА НАШІЙ УКРАЇНІ НАШІ ДІТИ, БАТЬКИ І ЖІНКИ ДОБУВАЮТЬ СВОЇМ ЖИТТЯМ ВОЛЮ ДЛЯ НАС І ДЛЯ ЦІЛОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, А МИ ПОЗБАВЛЕНІ ЦЬОГО ЩАСТЯ.

АЛЕ РАЗОМ ІЗ ЦИМ МИ, УКРАЇНЦІ, З НЕВИМОВНОЮ РАДІСТЮ ЗУСТРІЧАЄМО ЦІ ВЕЛИКОДНІ СВЯТА, ЯКІ ЗАСТАЛИ НАС УЖЕ РОЗКУТИМИ З ЦАРСЬКИХ КАЙДАНИВ.

ЦІ СВЯТА ЗАСТАЛИ НАС СВОБІДНИМ НАРОДОМ ІЗ ПРАВОМ НА СВОЮ НАЦІОНАЛЬНІСТЬ.

У ДЕНЬ СВЯТ МИ МУСИМО ПЕРЕРОДИТИ СЯ, СТАТИ ІНЬШИМИ ЛЮДЬМИ; МУСИМО СТАТИ ДО БОРОТЬБИ З СИЛЬНИМ ОРУЖЕМ, А ТО ВІРОЮ В НАШІ СИЛИ, НАШУ МОГУТНІСТЬ.

МИ МУСИМО ВІДДАТИ ВСІ СВОЇ СИЛИ ДЛЯ НАШОГО НАРОДУ, ДЛЯ НАШОЇ РОЗКУТОЇ УКРАЇНИ.

ПРЕЗИДІЯ ГЕНЕРАЛЬНОЇ СТАРШИНИ БАЖАЄ ВСІМ ТОВАРИШАМ ЯК НАЙСКОРШОГО ПОВОРОТУ ДО СЕБЕ НА УКРАЇНУ, ЩОБИ ВСІ ВЕЛИКІ ДНІ ЗУСТРІЧАТИ РАЗОМ, ПО СВОЙОМУ, ОДНОЮ ВЕЛИКОЮ ДРУЖНОЮ РОДИНОЮ.

Голова табору Я. Тарасовський.

Секретар Ол. Брижановський.

ВЕЛИКДЕНЬ.

Коли відновляється вся природа, коли спадають кайдани, які сковували природу довгим зимовим сном, в той час припадає велике свято весни—Великдень. Це свято пригадує християнам пам'ятний день перемоги правди над кривдою, коли жидівський народ переживав тяжкі часи римської неволі. В цей час являється між Жидами великий пророк Христос. Своім словом правди пориває Він бідні, обездолені маси жидівського народу за собою, які стають борцями за нову думку, за нову ідею. Христос проповідував любов, братерську любов між усіма людьми. Наука Христова поширилася скоро по цілій світі, бо вона носила в собі зародки загально-людських правд. Коли християнство являється тепер тільки релігією, то в часах великої римської імперії воно являлося наукою, в основу якої входили і всі національні і соціальні домагання Жидів і інших гнетених Римлянами народів. Рівність, якої жадала наука Христова, відносила не тільки до вільних горожан римської імперії, але й до тих малих, німих рабів, які на своїх плечах видвинули всі багатства тодішнього римського царства. Після науки Христової був рівний кожний перед законом, кожний мав однакове горожанське право. Для науки Христа були ворожі рабство, національний і соціальний гніт, війна і т. д. І коли ми тепер, нащадки християн римської доби, взаємно розкриваємося за земські добра, за силу й за славу, то ми далекі від того, щоби назвати себе правдами християнами і далекі від того, щоби розуміти й розяснити добре Христову науку.

Але в день, коли ми чуттями зносимося висше, можна побажати, щоби ми Українці увільнилися від одного історичного гріха—рабства. В нас рабство закорінилося так дуже, що позбутися цього гріха людині просто дуже тяжко. Цей гріх перейшов в нашу кров і кість, він став прокляттям цілих поколінь українського народу. Цей гріх став такою питомою нашою прикметою, що ми й тоді лякаємося, коли нам нема чого лякатися. Ми боїмося власної тіни.

А шануючи пам'ять того, який за людство дався розіпнати на хресті, ми повинні застановитися хоч на хвилинку, за що Його розпнали, за яку провинку, за який злочин? Смертну кару потерпів великий Пророк не за що інше, як за ту науку, яку проповідував Він між своїм народом, а яка йшла в розріз зі змаганнями Римлян. Коли Христа вели перед суд, то фарисеї, яких має кожний народ і які продають свій нарід, кричали: „Розіпни його на хресті, бо він бунтує жидівський нарід“!

І справді Він бунтував Жидів, бо він не міг дивитися на ярмо неволі, що дужче й дужче вгризалося в організм жидівської нації. Він не міг стерпіти плями рабства вільного колись самостійного народу. Він завзивав для того Жидів, щоби вони скинули те ненависне ярмо й підняли повстання проти Римлян.

В день, коли народи Росії, не можучи знести більше оков деспотизму, струснули віковими кайданами, кличемо ми до всіх Українців: Просипайтеся і ви, бо настав і для вас час свободи—настав довго вижиданий Великдень.

Установчі збори.

Незабаром у Росії зберуться Установчі збори, котрі мусять установити форму державного правління, випрацювати основні закони та вирішити питання: війна чи мир?

Що ж це таке Установче Зібрання, з кого воно буде складатися та чому воно матиме таке широке право?

Кожний раз, коли народ скидає стару державну владу, приходиться на порядок денний питання про те, як мусить виглядати нова держава, хто в ній буде правити й на яких підставах.

Ці питання нарешті мусить розв'язати сам народ.

Є, правда, теорія, за якою стоять представники самодержавної влади, яка каже, що влада є не від народу, а від Бога, котрий ніби то передав її одній родині.

Подивимось, як воно стоїть у дійсності: кому належить влада у державі?

Представляю собі звичайне селянське господарство. Цілком зрозуміло, що кожний господар має владу у своїм господарстві. Він розпоряджується там, як знаходить то потрібним, та ні за що не потерпить, щоби хтось інший, що не приложив своєї праці при створенні його господарства, дозволив собі втручатися. Держава це є велике народне господарство, котре народ будував сотки, тисячі літ. Багато сили, крові та поту віддав народ на користь державного господарства; життя цілих поколінь приносили в жертву державі; ніякі особисті або родинні інтереси не ставили понад інтереси державні.

Для чого ж народ затратив свої сили, для чого він лив свою кров, відривав у себе останню копійку і все це ніс у жертву державі?

Для того, щоби можливо ліпше забезпечити своє життя, для того, щоби кожна одиниця могла користатися з здобутками всіх та разом з тим і свою силу не тратила лише на себе, а також по часті віддавала її для загалу.

Таким чином усі одиниці, що складають цілий народ, є власниками держави. Народ має право влади в державі й лише він повинен кермувати в ній, а не цар або пани, що й досі зустрічаємо ми в багатьох державах.

Ця чужа по природі влада, спинює розвиток народніх сил, що викликає протест зі сторони самого життя. Починається боротьба між народом і тими, що захватили владу у свої руки.

Нарешті народ підіймається, руйнує все, що звязувало його поступ і скидає стару, шкідливу владу. Відбувається революція.

Але мало знести, зруйнувати старі державні форми, мало скинути непотрібну владу, на місце того, що віджило, треба створити нове, треба надати життю такі форми, які відповідали б його жаданням. Це друге питання революції постає перед народом на другий день по ній і ніхто інший, крім народу, не має можливості розв'язати його. Бо хто ж, як не народ, має на це право? Хто, як не він, знає найліпше, що йому потрібно?

Нове, тимчасове правительтво, котре повстало під час революції, не може довго управляти державою. Воно мусить знати волю народу. Для того, звичайно, в найближчій часі по революції скликають представників від цілого народу. Цьому зібранню народніх представників або, так званому, Установчому Зібранню, треба виробити нові державні форми.

У Франції після великої революції 1789 р. Установче Зібрання постановило запровадити республіканський устрій, видало основні закони, якими закріпило цей порядок та положило в основу горожанських відносин славетну декларацію прав горожанина та людини.

Народ, котрий послав своїх представників до Установчих Зборів, признав усе, що постановили Збори, бо то була його воля.

Товариші! не забудьте виконати свій горожанський
обов'язок! **ЗБИРАЙТЕ ПІДПИСИ!**

Таке саме зібрання скоро зідеться і в Росії. Тимчасове правительтво вже зарядило, що би вибори до Установчого Зібрання відбувалися на підставі загального, рівного, безпосереднього й тайного голосування. Військо, й навіть жінки, теж будуть мати право брати участь у виборах. Таким чином можна сподіватися, що до Установчого Зібрання пошлють своїх відпоручників усі верстви, стани, а також і поли народа. Треба, щоби кожний найменший член суспільства мав право голосу, бо на порядку дня стоїть питання життя та добробуту, і теперішніх, і ще в більшій мірі будучих поколінь, народ мусить вирішити, чи жити далі та вільно розвивати ся, чи згинуть.

Перше питання, над яким спинить ся в Росії Установче Зібрання, є форма державна. Зараз там зникла власть самодержавна, але нема поки що сталої народньої влади. Треба її створити, треба дати кріпкі підстави державному життю, треба поставити широкі межі для народнього розвитку. Ця великанська праця ляже не на вчені голови окремих одиниць, а на прості, мудрі своєю життєвою правдою, звичайні голови робітників та селян. Як постановлять Установчі Збори, так і буде. Порішать вони створити з Росії федеративну республіку, як державну форму, котра найбільше відповідає інтересам усіх народів, що творять Росію, то буде федерація, і перед нами відчиняють ся такі широкі овиди (горизонти), такі широкі можливості невпинного вільного розвитку, що ми зможемо спокійно дивитися в будучину. А наколи ж не хватить сили та творчості, наколи не дове-

дуть діла до кінця, то державну форму створять посередню, котра через декілька років уже буде за стара, стане знов стримувати розвій народнього життя. Як порішать свою першу найважливішу задачу будучі Установчі Збори, не можна зараз сказати.

Другим завданням буде виробити основні закони. Це значить, що треба створити такі закони, на підставі яких буде будувати ся цілий державний механізм. Основні закони може створити лише народ і лише він їх може змінити. Цим вони теж відрізняють ся від звичайних законів, котрі видає парламент, сам їх змінює або кає.

Далі Установче Зібрання мусить видати закони, які гарантують горожанські свободи: свободу думки, віри, національну, преси, слова, зібрань, страйків і т. и., а також зазначити права народнього представництва, залежність від нього виконавчої влади (міністерства, президента або царя) і т. и.

Коли Установчі Збори скінчать свою працю, вони розійдуть ся, а на місце збереть ся парламент, повстане виконавча влада, і на обовязку цих нових інституцій буде перебудувати ціле життя на підставах, котрі ухвалило Установче Зібрання. Нічого з того, що воно постановить, ні парламент, ні виконавча влада не зможуть змінити. Наколи ще пригадати, що ці Установчі Збори мусять розв'язати земельне питання, а також і те, чи продовжувати війну, чи ні, то побачимо, яке велике значіння вони будуть мати в нашій життю, в життю наших дітей.

Всі, ціла Росія, будуть брати участь у виборах до Установчих Зборів. Всі від дворянина до мужика, від капіталіста до жебрака, від жовніра на позиції до його жінки дома, всі подадуть свій голос, всі скажуть, чого вони бажають, як вони хотять далі жити. Їх голос буде голосом народа, як вони постановлять, так і буде.

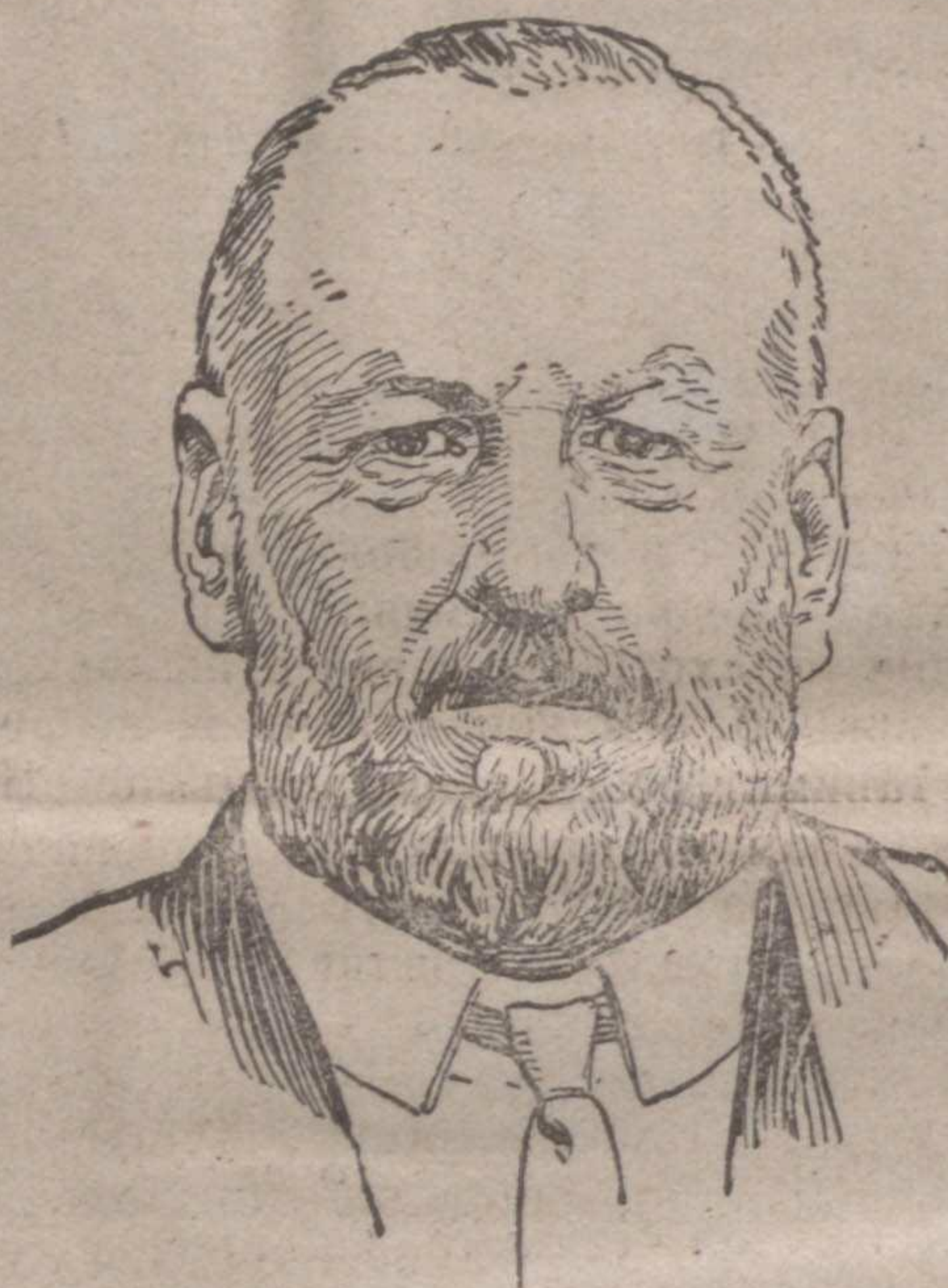
Лише ми полонені, люди, котрих зла судба закинула в чужу сторону, не зможемо сказати, чого ми хочемо, якого устрою ми бажали би для себе, для своїх дітей. Нашої волі не буде, ми не зуміємо колись гордо сказати своїм дітям, що ось, діти, ми вам лишаємо те, що здобули своєю волею для вас. Шануйте нашу спадщину, нашу волю, шануйте святу свободу, за котру ми не бояли ся бороти ся. Наші жінки мусять голосувати до Установчих Зборів. А чи знають вони нашу волю, чи знають вони, чого бажають їх чоловіки? Сумно оглядають ся вони назад, прислухають ся до нашого голосу, але його не чути. Невже ж ми відкинемо від себе можливість подати пораду нашим жінкам, дітям, нашим братам, товаришам!

Невже ми не візьмемо участі в великій ділі будови держави на вільних основах! Невже ми, як Пилат, уміємо руки й останемо ся байдужними свідками того, як за нас будуть рішати нашу судбу! Ні, ні, і ні! Ми дамо і свій голос під кличем „народовласть, земля, воля й мир“, з котрим збираєть ся йти народ до Установчих Зборів!

ВИДНІЩІ ПРОВІДНИКИ РОСІЙСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

Павло Мілюков. Теперішній міністер заграничних справ і посол із Петербурга.

Михайло Родзянко. Предсідатель Державної Думи й посол із Катеринославщини.

Олександр Керенський. Теперішній міністер справедливості й посол із Саратовщини.

НАША ДОЛЯ,
ДОЛЯ НАШИХ ДІТЕЙ В НАШИХ РУКАХ!
ХАЙ НІХТО
не відмовить ся віддати
СВОГО ПІДПISУ!

Російські соціалісти за миром.

Заграничний секретаріат організаційного комітету соціалдемократичної робітничої партії Росії звертаєть ся до Чхеїдзе з таким отвертим письмом:

Товаришу Чхеїдзе!

Французькі й англійські соціалісти так званої більшости підняли безоглядний похід, щоби вплинути на соціалістичний пролетаріат Росії в тому, аби він закинув усяку боротьбу за миром і всяку самостійну політику, яка впливає з думок міжнародньої солідарности й класової боротьби, от і через те поодинокі депутати й різні групи вислали цім десятки телеграм. Але в цих телеграмах не побачить пролетаріат Росії широкі радості ізза величезного перевороту, якого доконали російські народи, а тільки побачить радість, неначе б то пролетаріат хотів свою волю жертвувати задля вузько-націоналістичних інтересів. Російським робітникам хочуть накинати той самий домашній мир із імперіалістичними воєнними цілями ліберальної буржуазії, котрий уже здеморалізував рух пролетаріату Англії і Франції—і тому він зі справжньою демократизацією Росії не може мати нічого спільного. Так, наприклад, Юлій Гіз поставив у своїй телеграмі цілком ясно домагання: „Перше перемога, а потім аж республіка!“. Цієї засади тримав він і в своїм краю,

бо він продав республіку тим людям, які обіцяли йому перемогу.

Рівночасно як офіційні представники соціалізму в демократичних краях звертають ся з цими напівніжнями до пролетаріату Росії, напівурядові круги Англії і Франції ведуть такий самий систематичний похід на російську революцію, на здійснені вже і виставлені пролетаріатом домагання, в першій лінії на домагання республіки, і того, щоби Романових справді зробити нешкідливими.

Правительтва пустили в рух цілу міщанську пресу Англії і Франції, щоби раду делегатів робітників і революційну армію обчорнити, щоби підітькувати провізоричне правительтво до протиреволуційного державного замаху, який, мовляв, усунув би панування черній долю російської революції піддав би контролю англійського посла. Доходить ся прямо до погроз фінансовим бойкотом, до думки, немов французькі вірителі, які еклили свої гроші у розбіжницьких підприємствах Романових, немов вони мали би право забрати слово в важній годині, в якій російський народ має рішати про свою долю.

Урядові соціалісти Англії і Франції не мають ані відваги, ані настільки революційної самосвідомости, щоби виступати проти того реакційного походу; що більше вони—вони да-

ють йому своїми демонстраціями моральну підпору, і йдуть так далеко, що не тільки не спиняють ся перед інсинуціями (підсовують думки), що, мовляв, соціалдемократія Росії, подібно як романовська банда, приготує з Німеччиною окремих мійр проти „французької республіки“. І так, коли пролетаріат Росії стараєть ся з натугою всіх своїх сил розбити в прах повалену реакцію і вратувати край перед небезпечною протиреволуцій, представляють ся свідомо в фальшивому світлі перед французькими ми й англійськими робітниками та салдатами поклики того пролетаріату до міжнароднього єднання і спільної боротьби задля рятунку всіх народів від кривавої різні, то на те, щоби сковані на ногах і на руках оцим станом облоги (воєнне положеніє) народні маси заходу підітькувати на пролетаріат Росії. Товариші Б. Брізон, А. Блан і Рафен-Діжен уже в французьким парламенті піднесли протести проти цього мерзького перекручення слів поклику.

Ще ніколи революційне відродженіє якогось народу не відбувало ся серед такої зради тих елементів, на симпатію й поміч яких народ мав право лічити.

Отсей безсоромний похід завершує ухвала соціалістичної фракції французького парламенту, щоби післати до Росії трох її членів: Е. Ляфона, М. Мутета і Марселя Кушена, щоби вони особисто обробляли пролетаріат Росії в націоналістичнім дусі.

Характер того післанництва вияснюється доволі отрим, що воно, як сповіщають газети, робить ся за згодою парламентарної комісії для закордонних справ, головою якої є один із зразкових представників французької плітократії (богачів, що хочуть панувати), д. Жорж Лейгі. Вони не вважають за потрібне, скривати перед російським пролетаріатом дуже вже напівурядовий характер післанництва, яке взяли на себе заступники партії, що її програма говорить про соціальну революцію й міжнародне братанне.

Ми вважаємо обов'язком справедливості згадати, що члени післанництва: Ернест Дяфон і Марі Муге кілька разів за час війни боронили перед владиками (могутними) Франції інтереси російської еміграції, російських добровольців і російської преси в тім краю. Але ж як і ціла партійна більшість вони ані разу не протестували ні з парламентарної трибуни (стільця), ні в пресі—щоб разом із клясою визискувачів не закаламучувати домашнього мира—проти соромних вислуг, які робило правительство французької республіки царизмові, переслідуючи емігрантів і придавлюючи російську соціалістичну пресу...

Подаючи Вам оце все до відома, шаровний Товаришу, ледви чи потребуємо перед Вами значувати, що цей із гори підготований похід прикривається фальшиво ім'ям братнього пролетаріату Франції й Англії, який не менш як пролетаріат Росії й Німеччини рветь ся до миру; що всі ці заклина й напіння виходять тільки від зіпсованої міністеріялізмом частини робітничих партій і що, коли до Вас не дійдуть цілком противні адреси й привіти другої частини тих партій, то це тільки тому, що цензура з поміччю націоналістичних крикунів придушує кожне вільне слово. Ви можете бути безпечні, що міжнародня частина французьких і англійських соціалістів щиро і з глибоким зворушенням стежить за боротьбою, яку рада робітничих депутатів веде за мир та за республіку, й що та частина в думках із Вами згідна, що російська революція тільки тоді переможе, коли її не скалічать отруйні гази світової війни.

Там, у Петербурзі та Москві, нехай вони почують, оці висланці імперіялістичної дипломатії, що народ, який революційною силою придбав собі волю, нікому не дозволить себе приспати словами про святий домашній мир; що заки приходити до нас із порадами, як нам найкраще захистити свою волю перед німецькими арміями, нехай би вони самі назад відбивали ту волю, за яку їхні предки проливали кров, здобуваючи Бастилю, і в часах комун, ту волю, яку вони тепер видали на поталу розбійникам мілітаризму в їхнім ріднім краю, і що наш нарід кожного буде вважати своїм ворогом, хто, з якої б то не було причини, стане на дорозі справи революційного увільнення нашого рідного краю.

Найгідніша відповідь на всі ці цькування буде здвоена енергія пролетаріату Росії на шляху, який він собі сам вибрав.

Заколотові, який вдер ся в ряди західно-європейського пролетаріату через цей похід на російську революцію, найпевніше покласти кінець таким чином, що рада робітничих депутатів звернеть ся безпосередно до робітничих організацій цілого світа, понад головами соціалпатріотичних агентів імперіялізму, звернеть ся із покликком до міжнародньої спільної боротьби за загальний мир.

Хай живе міжнародня злука пролетаріату в боротьбі за мир!

Геть із агентами мілітаризму і проповідниками братовбивства!

Хай живе демократична республіка!

Хай живе революційний соціалізм!

Заграничний секретаріат організаційного комітету соціально-демократичної робітничої партії Росії.

П. Аксельрод. Астров. Л. Мартов.
А. Мартинов. С. Земковський.

ПАМ'ЯТАЙТЕ,

ЩО ЖИВЕМО В ЧАСІ, КОЛИ РІШАЄТЬСЯ СУДЬБА НАШОГО НАРОДУ.

СКАЖІТЬ ВАШУ ВОЛЮ!

На Українці.

Представники України виробили проект незалежного порядкування на Україні, а також подали заяву до провізоричного правительства про заснування „Українського Національного Банку“.

Один усіх залякав.

На команді Köndringen роблять полонені раштатського табору. Тут їх усього чотирнадцять людей і всі Українці. Але в тому самому будинку в довшньому поверсі пробував і друга робітнича команда, із п'яного табору, де живуть люди різних націй, між инчим і Москалі. Прийшов я туди нарочито до Українців, щоби позбирати від них підписи для уповноваження ними нашого представника, котрий незабаром поїде в Петербург до нового російського правительства боронити наших рідних, українських прав.

Здавалось, що все йшло добре. Говорив я щиро багато про російську революцію й про повстання нового правительства й надання ним народові всіх горожанських прав і т. д., і т. д. Люди слухали з захопленням, ніхто ні рухався, не перебивав мене ні одним словом, боячись прогавити хоч би один факт із тих, котрі я їм подав. Накінець, коли на закінченні своєї промови я дістав підписну лісту й подав їм олівець, щоби підписували її, виступив наперед зпоміж гурту чоловік і почав говорити до мене по московськи. Він був із тої другої команди. З його балачки я відразу пізнав Москаля, і то неабиякого, а петербурзького, крамничного прикащика, що й після й справді виявилось. Забалакав він і про мілітаризм, і про царизм, і взагалі про російську політику. У всьому тому він був згідний із моїми доказами, ні в чому не розходив ся. Але коли дійшло до національного питання, мій бесідник почав горяче доказувати, що такого питання не може бути, що всі народи російської держави мусять мати одну московську мову, що не треба їм ні інших шкіл, ні інших уладжень, а що всі мусять жити на московський штиб. Нарешті він остеріг присутних товаришів, що коли вони таку лісту підпишуть, то тим зроблять „незаконне діло“, котрим зашкодять і собі, й усім, хто бажає людству „добра“.

Сказавши ці слова, він вийшов із кімнати до своєї команди. Але він діло своє зробив. Слова його вплинули на незрячих наших братів, а йому більш нічого й не було потрібно. Чотирнадцять Українців-боягузів він сам один перелякав: „дядьки“ зам'яли ся, закрутили ся, і ні один не сховав свого підпису.

Українці, земляки!—та чи ж не сором вам бути такими безглуздими людьми? Невже не соромно вам—чотирнадцятьом признавати себе дурніцями за того одного Москаля, слів котрого ви послухались і здали ся всі на його розум? Кому ви повірили, з якої речі вважаєте ви Москаля своїм приятелем? Московські пани нас обідрали і землю нашу забрали, школу рідну заборонили, знищили нашу інтелігентну верству, без котрої ніякий нарід не може існувати, і накінець добрали ся до самого споду—розбили нам нашу сімю, посеявши в ній зерно роздору й ненависти. Хіба вам не видно того, що в нас тепер діється в кожній сім'ї? Ви ж, здасть ся, люди й маєте розум!

Бачите ж добре, що кожний, що зробив ся крамничним прикащиком, сільським писарем, чи в салдатах побував, стає ворогом своїй сім'ї. Або звернім ся до наших дівчат, які також побували в місті десь у помийницях, прачках, чи кухарках, чим вони потім виявляють ся в своїх сім'ях? На рідню дивлять ся як на щось низьке й погане, цурають ся її й її мови, й тих звичаїв, які вони ж самі вивчили з молоком із грудий своїх матерів. Чи ж не ганьба нам, Українцям, за це, що Москалі нас до цього довели? Чом ви вірите тому, та ще одному Москалеві? Розплющіть накінець свої сліпі очі й погляньте на світ, що в ньому правдиве і що зле.

Погляньте на самого цього Москаля! Чому він мені ні в якій точії моєї промови не перечив окрім тої, що торкається національної волі народів? Виходить, що він таки розумніший від вас чотирнадцятьох! Він добре зрозумів, що з тими правами, які дало народові нове російське правительство, відкривається ся змога гнітати й використовувати нас не лише панам московським, а й йому, який був до сього часу „нещасним лапотником“. Гляньте ж, Українці, на цього Москаля відвертими, незасліпленими очима, зрозумійте його і беріть із нього приклад, щоби так добре оборонювали свої інтереси всюди, як він, що не побоювався виступити сам проти багатьох вас, Українців. Пам'ятайте, що хто хоче жити, той мусить бороти ся, а живе лиш той, хто бореть ся. Коли вам до цього часу бороти ся було не сила, коли досі не знали, що в боротьбі щастя, то візьміть хоч те, що дасть ся без боротьби, одним тільки домаганням.

Нове російське правительство дало нам, Українцям, змогу сказати своє слово, виставити вселюдню свою домагання, користаймо ж хоч із цього законного джерела, коли ми не гідні добити ся свого явною боротьбою. Скажімо наші бажання, уповноважмо в тому своїми підписами нашого

представника, котрий заступить нас, наші інтереси, наше життя, перед нашими віковими гнобителями!

Ф. Ващенко.

**Земля, свобода й мир
не спадуть із неба.
ДАВАЙТЕ СВОЇ ПІДПИСИ!**

Не зрозуміли...

Він сидів, похнюпивши голову, в якій пролітали найкращі слюми про те свято, яке якраз надходило, про Великдень...

Образ цього свята наділив до голови й спинив ся. І як він не хотів цей образ прогнати геть, але він тим більш ставав яснійший, чим більш силкувався він його прогнати. Вкінці ним так запанувало уявлення празника, що він й сам не помітив, як переніс ся до свого дому.

І враз побачив свого старенького дідуся й немолодого батька, які вештались по надвіррю. Йому дуже хотілось ухопити мітелку з дідових рук і допомогти підмести подвірря, або схопити тяжку деревину, яку в зїмі кинено серед городу; тепер батько силкувався її перекотити десь під накриття,—і він було хотів йому допомогти, але ж ні ноги, ні руки не мали сили двигнутись, і він стоїть і слідує тільки за тим, що діялось на подвіррю.

Нарешті дід скінчив підмити подвірря і вулицю перед своїм подвіррем, як це годить ся перед великим празником.

Батько ж перекотив деревину, куди було йому потрібно, і тепер вони пішли до хати.

Він струснув головою, тяжко зітхнув, повернув очі на грати, які зустрілись, відвернув ся, і ще тяжче стало йому на душі; голова похилилась ще нижче.

І образи празника знов понеслись.

Він увиходить у хату, де вже дід і батько стоять недалеко біля маленького дзеркальця і підтригають один другому під острішок чуба, бороду й вуса. А мати? Вона ще й не думала прибирати ся! Із засуканими рукавами раз-пораз бігає до скрині й перебирає які найліпші рушники, щоби як найліпше прибрати образи для свята. От вона приміряє, здіймає, виносить й приносить ті, які на її думку найкращі.

А діти?

Він уже й забув було про свого маленького братка й маленьку сестричку. А ось тепер із захопленням, підперши рученятами свої маленькі голівки, сидять за столом і дивлять ся на паску, яка вже стоїть на столі, а біля неї крашанки і печене порося, яке цупко держить обступжений оцупок хрину.

„Чи не понести б сього року оцю паску до церкви? Ні, нехай батько несе, бо йому її не стерігти! Йому ж треба співати. Так!...“

І нараз стала перед ним церква, освічена багатьома ліхтарями з великим гамом великих і малих дзвонів, які ніби силкувались найголосніше виявити радість із нагоди свята.

Довколо церкви із свічками, обгорнутими чистенькими хусточками в руках ходять хлопці з дівчатами. Усі прибрані по святочному в білі сорочки і новенькі сукні, які шелестять, ніби перші весняні листочки дерев. Говірка хлопців і дівчат святочна, чиста, як подих весняного теплого вітру. І все це зливається до купи і творить щось невимовно велике, з яким йому хочеть ся злити ся до купи й полетіти далеко—далеко, туди, звідки летить ся те невидиме, що робить цю ніч такою лагідною.

Але ж той обов'язок, який він переняв на себе, не дозволяв йому бути там. Він мусить сьогодні співати... І от він уже бачить себе у гурті співаків, які насторожились до руки реєнта і співають:

— „Христос воскрес із мертвих...“

І він не відстає від других і він співає „Христос воскрес“!

Але не довго йому приходиться ся співати...

Чуєть ся сміх! То товариші сміють ся:

— Чого ти? Де ти?—і сміють ся і... сміють ся.

— Хіба ти дома, що це тобі?

І знов сміх!...

З болю йому закапали сльози. Засоромлений пішов собі геть, і ще гірше заридав...

С. Вичок.

**НАШІ БРАТИ,
ТОВАРИШІ ЗНЕМАГАЮТЬ У БОРОТБІ ЗА
ВОЛЮ, ЗЕМЛЮ Й МИР!
ПІДТРИМАЙМО ЇХ!
ДАЙМО ЇМ НАШІ ГОЛОСИ!**

Гірше Юди той, хто в хвилі боротьби народа за
самостійне, свободне життя боїть ся піднести свій голос!
НЕ ЗАБУДЬТЕ ЗБИРАТИ ПІДПИСИ!

**ВИДАВНИЦТВО „УКРАЇН-
СЬКИЙ РУХ“**

ЗДОРОВИТЬ УСІХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ЧИТА-
ЧІВ ЧАСОПИСІ „РОЗСВІТ“

з Великодними святами.

**До сїчовиків І. Запорожського полка
Т. Шевченка.**

Веїм сїчовикам І. Запорожського полка за-
силаю мое дружнє привітання й сердечно здо-
ровлю з Великодними святами.

Бажаю, щоби це свято торжества правди
над неправдою, світа над тьмою—було праобра-
зом воскресення й відродження нашого пригноб-
леного українського народу.

Красно дякую тим товаришам сїчовикам,
що прислали великодні поздоровлення.

Пархоменко,
за полкового отамана.

Редакція „Розсвіту“

здоровить із **ВЕЛИКОДНЕМ** редакції
часописів:

„Вістника Союзу Визволення
України“, „Розваги“, „Вільно-
го Слова“ і „Громадської
Думки“.

ПОЗІР!

Перед Великодними святками від товари-
шів із робітничих команд надходило до секре-
таріату багато прохань, щоби їх звільнили від
праці на наші свята: у неділю і понеділок. На
заході президії Генеральної Старшини, гене-
ральна інспекція на це не згодила ся, тому що
полонені не працювали на німецькі свята. То-
варіші повинні числитись із обставинами й за-
довольнитись сь цим.

Президія.

ПОЗДОРОВЛЯЮ

дорогих товаришів музикантів,
і знайомих із

СВЯТОМ ПАСХИ,

й бажаю всього найкращого.

Музикант Слущкий.

РІЖНІ ВІСТІ.

**НЕЗАДОВОЛЕННЄ АНГЛІЙСЬКИХ РОБІТ-
НИКІВ.**

Берлін, 12. квітня. „Times“ подає вістку
про страйк англійських робітників у Баррові та
про небезпеку для індустрії, яка сполучена з
цим страйком. Провідники робітників не мають
вже жадного впливу на робітничі маси. Кажуть,
що край стоїть на краю катастрофи. Це не
тайна, але англійська публіка про це нічого
ще не знає.

ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА В ЯПОНІЇ.

Гаг, 12. квітня. Як доносять часописи бу-
дуть у Японії вибори до парламенту. Вони своєю
горячковістю та політичним зав'язатем перехо-
дять усі дотеперішні вибори. Між правитель-
ством та народом росте страшне провалле.

ЦІЛА ПІВДЕННА АМЕРИКА ВОРУШИТЬ СЯ.

Берлін, 11. квітня. „Таймсові“ доносять
депешою з Ріо-де-Жанеро, що дипломатичні
зносини між Бразилією та Німеччиною зірвані;
бразильське правительтво повідомило про це
офіційно Німеччину.

АРГЕНТИНА ПРИЛУЧАЄТЬ СЯ ДО ВІЛЬЗОНА.

Амстердам, 12. квітня. Райтерове бюро
доносить із Буенос-Айресу: 10. квітня вечером
стало відомо, що аргентинське правительтво

постановило підписати Влучені Держави Аме-
рики в війні проти Німеччини.

**ФРАНЦІЯ ТА АНГЛІЯ ПРОТИ ПОВОРОТУ
РОСІЙСЬКИХ ЕМІГРАНТІВ.**

Берн, 11. квітня. Російські емігранти, котрі
перебувають у Швейцарії, повідомили телегра-
мою депутата Чхеїдзе та міністра справедли-
вості Керенського, що до цього часу зі Швай-
царії до Росії не міг дістатися жаден емігрант.
На шляхові до повороту в Росію через Францію
та Англію стоять великі перешкоди. Як на єди-
ний спосіб повернути в Росію емігранти вказу-
ють на те, щоби російське правительтво ввій-
шло в порозуміння з німецьким, аби це останнє
згодило ся пропустити емігрантів через Німеч-
чину на Скандинавію. В заміну за це російське
правительтво мусить увільнити німецьких ци-
вільних полонених.

АВТОНОМІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ У РОСІЇ.

В Росії дістали університети автономію.

КОЗАКИ НЕ ХОЧУТЬ АГРАРНИХ РЕФОРМ.

Козаки, що перебувають у Петербурзі та
його околицях, мали в четвер минулого тижня
сходини, щоби заняті становище до аграрної
реформи в Росії, яку треба би завести на до-
магання салдатів і робітників. Козаки дуже
гостро поставили ся до цих домагань.

І не диво, бо, як відомо кожному, козацтво
володіє великими просторами „угодій“. Кожен
рад би чуже загарбати, а свого не хоче нікому
віддати.

НА ШЛЯХУ ДО МИРА.

Берлін, 11. квітня. Звідсіля повідомля-
ють, що голова соціал-демократичної фракції
в німецькій парламенті посол Шайдман укупі
з іншими соціал-демократичними послами по-
їхав до Стокгольму на конференцію з пред-
ставниками російських соціал-демократів.

Крім представників лівих поїхав до
Стокгольму також провідник центра німецького
парламенту.

Рівночасно поїхав із Австрії на конфе-
ренцію в Стокгольм провідник австрійських ні-
мецьких соціал-демократів, Віктор Адлер.

В ПАРИЖІ РУХ ПРОТИ ВІЙНИ.

Женева, 11. квітня. З французької гра-
ниці доносять, що цими днями підняв ся в Па-
рижі значний рух проти продовжування війни.
Тисячі людей із революційними піснями та кри-
ками: „Геть з війною!“ проходили вулицями Па-
рика.

В деяких місцях дійшло до бійки.

ВІЙНА.

ЗАХІДНИЙ ФРОНТ.

Битва під Арра триває далі. Після силь-
ної підготовки артилерійного вогня кинули Ан-
глійці великі сили на німецькі окопи. В тяж-
кій битві пощастило Англіяцям зайняти пе-
редові німецькі окопи. Пролом німецького фрон-
ту не вдав ся. Дві німецькі дивізії понесли в
цій битві значні втрати. На захід від Іперн-
вдерли ся німецькі війська аж в третю лінію
Англіяців і повернули назад з 50 полоненими
та 7 скорострілами. Наступи Французів при
Ляфо задержав вогонь німецької артилерії.

На просторі між Есною та Реймсом зро-
стає жива діяльність артилерії з обох боків.

В східній Шампанії німецький розвідничий
відділ узяв 36 полонених Французів.

На північній березі Скарпи Німці відбили
сильні наступи Англіяців.

На південь від Бах-Нідерунг повели Ан-
глійці великі сили на німецькі лінії. По кіль-
кох сильних приступах Німці стратили оселю
Монхі.

В боях при Бількур, в яких брали участь
кавалерія та панцирники, початковий успіх Ан-
глійців вирівняли Німці протинаступом. При
цїм забрали Німці 25 офіцерів, 1000 салдатів
та 25 скорострілів.

По обох боках шляху Арра-Камбре робили
Англіяці нові наступи, але не мали успіху.

Між Бількуром та Квантом тривають даль-
ші бої, що день приймаючи більші розміри.

СХІДНИЙ ФРОНТ.

Пляномірний артилерійний огонь та незна-
чна діяльність патруль. Біля Двини, Стоходу,
Тернополя, Золотої Ліни і по обох боках Дні-
стра російська артилерія проявляє живу ді-
яльність.

МАКЕДОНСЬКИЙ ФРОНТ.

Положення без змін.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

В Горичині вдерли ся австрійські патруль-
ні відділи в італійські рови і забрали 4 офіце-
рів, 135 салдатів та 2 скорострілів.

Хроніка таборового життя.

У середу 11. квітня відбуло ся загальне
таборове віче. На вічу був президент С. В. У.,
котрий прибув сюди цими днями навістити нас
у останній раз перед своїм відїздом до Росії.
Після звіту центрального комітету пан прези-
дент С—с забрав слово до світових подій і ко-
ротенько зясував теперішній воєнний стан. Далі
президент С—с звернув особливо увагу на той
стан, в якому знаходиться наша українська
справа. Як вона буде поставлена в теперішнім
ряді світових політичних питань—це цілком за-
лежить від нас самих. Чим більше знайдемо
межи нами свідомих людей, чим більше зберемо
ми підписів, тим краще буде для нас, для нашої
справи. Своїми підписами засвідчимо ми єдність
нашої думки а тим самим і силу нашу, бо та-
ким робом покажемо ми свою організацію, з
якою вже кожний мусить ме числити ся. Надїя-
ти ся на якусь иньшу поміч, що хтось за нас
зробить, буде великою дурницею, бо в кождого
є свої справи, і коли ми самі за себе не по-
стоїмо тепер, то другі про нас навіть не спінуть.

Потім пан президент пояснив ціль своєї
будучої поїздки до Росії. Він явить ся до ново-
го російського правительтва з нашими дома-
ганнями й буде там їх за нас обстоювати.

В кінці віча товариші прощали дорогого
свого заступника, бажаючи йому як найкращих
успіхів у цій його поїздки до Росії й потім
проспівали всі разом наші національні гимни:
„Ще не вмерла Україна“ і „Не пора, не пора“.

Голоси з робітничих команд.

До секретаріату надходить все більше й
більше підписів товаришів з робітничих команд
під уповноваженням для президента Союзу Виз-
волення України. Разом з підписами товариші
присилають листи, в яких висловлюють свої
думки що до ваги цього моменту. Ці листи як
свідцтво політичної зрілості наших товаришів
ми поміщуємо на сторінках нашої часописи.

Команда № 2267.

Hochdorf, місто Freiburg.

Товариші!

Ми хочемо, щоби була Самостійна Укра-
їна, але коли цього не можна буде досягнути, то
хай московське правительтво верне нам ту
умову яку зробив Хмельницький в 1654 році.
Також жадасмо, щоби московське правитель-
ство повернуло нам відняту московськими ца-
рями землю. Нашому шановному провідникові
Скоронисові-Йолтуховському, віримо й певні того,
що він в нашім імені стане на це велике діло. Бу-
демо чекати від нього відповіді, будемо читати
часописи і, як почуємо, що наша рідна земля,
себто Мати Україна, буде вільна, то від ве-
ликої радості будемо день і ніч плакати.

Під цим підписуємо ся.

Далі йдуть підписи.

Команда № 1794.

Saxau, Emmendingen.

Шановний добродію Скоронисе!

Йдьте й домагайте ся прав для нашого—
українського народу. Домагайте ся, а то дуже
вже Москалі нашому народові очі замазали.

З пошаною провідник к-ди Величко.

Далі йдуть підписи.

Команда № 2517.

Dorf-Durmshheim, Amt Rastatt.

До Секретаріату.

При цїм пересилаємо підписи 15 людей,
які дуже раді, що вже наша справа не вмере, не
загне. Ми жадасмо шановному товаришеві па-
нові Скоронисові, щоби якнайскорше добив ся у
нового правительтва відновлення Переяслав-
ського договору з 1654. року. На превеликий жаль
у наших людей ще така темнота й рабство па-
нує, що як повернемо до рідного краю, і буде
край наш вільний, то й тоді з такими людьми
буде багато клопоту. Настав такий великий час,
якого ще в нашій історії не було, і в таку хви-
лину деякі не хочуть нічого робити. Ну, вони не
винні, темні, через свою невідомість не хо-
тять домагати ся того, що належить їм по пра-
ву. Бог їм суддя!—Наша команда має 27 люда
а тих що хочуть жити, тільки 15.

З пошаною А. Ошека.

ДО СЬОГОДНЯ ПРИСЛАЛИ 5108 ПІДПИСІВ.